

Klimakrisa avblåst – nå er det synet av vindturbiner som gjelder

Av: Oddmund Enoksen

Klimakrisa er visst avblåst. Den er borte fra mediabildet. Borte fra norske politikeres dagsorden.

Et nytt virus

Ei anna sak har seila opp og tatt fokuset. Et virus. Ikke koronaviruset. Men et særnorsk virus. Som har angrepet øynene til folk. Som sprer seg raskt. Og i likhet med Covid-19 lar også her vaksinen vente på seg. Viruset oppstår ved synet av en vindturbin. Nært eller fjernt. I virkeligheten eller på bilder. Ja mange rammes bare ved tanken på et slikt syn. For enkelte er faktisk synet av en vindturbin på ens indre øye verre enn å måtte tåle synet av en turbin på en fjelltopp i det fjerne.

Klimakrisa kan bare møtes ved å erstatte fossilt brensel med fornybar energi. Og det må skje fort. Vindkraft er en del av denne løsningen. Også i vårt land. For vi har på langt nær nok vannkraft til å erstatte den store andelen med fossil energi som inngår i vårt totale energiforbruk. Og energi fra havvind vil tidligst være et alternativ langt fram i tid.

Politiske partier på venstresida har i flere år sprunget om kapp for å være først med forslag om å erklære klimakrise. Nå kappes de om å være mest imot vindkraft.

De har fått følge av Fremskrittspartiets Sylvi Listhaug. Ho har som kjent ikke villet erklære klimakrise. Men at vindturbiner på land er noe svineri, har ho for lengst erklært. I likhet med en ikke ukjent president som nå slåss for å bli gjenvalgt for nye fire år.

Politikere uten svar

Politikerne til venstre og høyre som har heist opprørsfanen mot vindkraft, står uten svar på hvordan de uten vindkraft skal skaffe Norge den fornybare energien vi trenger. I stedet serverer de luftslott om et potensial for ny vannkraft som vår fremste fagmyndighet NVE gang på gang har dokumentert ikke finnes. Eller ønsketenkning om energisparing uten rot i virkeligheten.

Det er mantraet om «rasering av urørt natur» som forener vindkraftmotstanderne. I sine ekkokamre deler de gjerne bilder av anleggsområder for nye vindkraftanlegg. Bilder av ferdig anlegg, er det ingen av dem som deler. Årsaken er enkel: Slike bilder viser ingen rasert natur.

Ånstadblåheia og stillheten etterpå

Ånstadblåheia og Lafjellet i Sortland har i 2 år hatt 14 vindturbiner i drift. De av oss som har tatt turen langs den nye veggen til toppen av fjellene, har kunne bivåne et flott stykke arbeid. Et arbeid som ikke har etterlatt seg noen rasert natur, men som har åpna opp et nytt og meir tilgjengelig turområde. Både for gående, syklende og nybakte foreldre med barnevogn.

Det mangla ikke på dystre spørsmål fra vindkraftmotstandere i løpet av konsesjonsprosessen for Ånstadblåheia vindpark. Men etter at vindparken var ferdig bygd, har det vært tilnærma dørgende stille. Motstanderne har kort og godt ikke hatt noe å skrive heim om. Erfaringene fra Ånstadblåheia burde mane til ettertanke. For det er ikke grunn til å anta at de

STRØM: Noen av vindmøllene i Ånstadblåheia Vindpark.

andre vindkraftutbyggerne rundt om i landet vil gjøre en dårligere terrengjobb enn det vi har sett i vår kommune. Men det virker ikke som om vindkraftmotstanderne har evne til å se eller lytte til andre enn skrikhalsene i organisasjonen Motvind og politiske partier og politikere på fløyene som er meir opptatt av å snu kapp etter vinden enn å ta klimakrisa på alvor.

Industrispor og kulturminner

Hvis våre forfedre hadde hatt tilnærmedesvis den samme frykten for å sette spor i naturen som dagens vindkraftmotstandere, hadde vi fortsatt fyra med torv og lest papiravisa i skinnen fra ei tranlampe. Men våre forfedre skjønnte at det var nødvendig å forme natur til kulturlandskap. At det var nødvendig å åpne gruver, bygge fa-

brikker og etablere kraftverk. 10 slike industrianlegg er i dag freda som kulturminner. I boka «Industrispor fra Melbu til Lindesnes» får vi en levende beskrivelse av disse teknisk-industrielle kulturminnene, herunder Neptun Sildoljefabrikk i vår egen region.

Hvis vi og politikere våre kjenner egen besøkestid, er det om nye hundre år opptil flere flotte vindkraftanlegg som har fått status som freda kulturminner. Kulturminner som kan stå som minnesmerker over folk og politikere som viste det samme mot, ansvar og dristighet som våre forfedre gjorde på begynnelsen av 1900-tallet. Som møtte klimakrisa med nødvendige tiltak for å skaffe den fornybare krafta vi trengte. Og som ikke falt for fristelsen til å stikke hauet i sanda da det gjaldt som mest.

FOTO: Fortum/Nordkraft

ARTIKKELFORFATTER: Oddmund Enoksen.

Nei til naturødeleggende, landbasert vindindustri i Norge

Av: Marino J. Ask, styreleder i La Naturen Leve

Vannkraft har allerede gitt Norge store kraftoverskudd. Oppgradering, effektivisering og energisparing vil kunne bidra betydelig til ny fornybar energi. Den organiserte vindkraftmotstanden i Norge hadde sitt utspring i organisasjonen La Naturen Leve våren 2013. – Her følger LNLs innspill til Stortingets Energi og miljøkomite etter stortingsmeldingen om vindkraft 14. oktober.

• Stortingsmeldingen foreslår en videreføring av dagens vindkraftpolitikk.

• Meldingen gjør ingen helhetlig vurdering av behovet for eller potensialet for fornybar energi.

• Nasjonal ramme hadde som mål å dempe konflikt. Vi ser ikke at vindkraftmeldingen oppfyller denne målsettingen. Tvert i mot.

• Verken energiøkonomisering eller oppgradering og utbedring av eksisterende anlegg for vannkraftproduksjon er gitt

STYRELEDER I LA NATUREN LEVE: Marin Ask

FOTO: Innsendt

seriøs omtale. Til tross for at det foreligger kunnskap om at begge har betydelig potensial for bedre utnyttelse.

• Det foreslås ikke et totalt CO2 regnskap for de enkelte prosjektene.

• Det er avdekket mangelfull kunnskap om de negative effektene av landbasert vindkraft.

• Energimyndighetene hensyntar ikke føre var- prinsippet og samlet belastnings-tenking som Naturmangfoldloven forutsetter.

La Naturen Leve har et særlig søkelys på det vi mener er nødvendige lovendringer:

1. Plan- og bygningsloven, ikke energiloven.

Plan- og bygningsloven (PBL) var lovverket vindkraftkonsesjoner var basert på fram til 2009. Ved overføring av denne myndigheten til energiloven ble kommunenes myndighet og innflytelse kraftig redusert. Det samme ble fagmiljøenes påvirknings-muligheter. På bestilling fra Kommunenes Sentralforbund fremla konsulentfirmaet Asplan Viak sist vinter rapporten «Arealbruk for vindkraft på land». Den foreslår at konsesjonsprosessene for større vindkraftanlegg følger regelverket i Plan- og bygningsloven, med den følge at kommunal myndighet kan godta eller avslå.

2. Bruk av statlig plan for å tvinge gjennom utbygging mot kommunens vilje.

Mange kommuner er i uviss-het om hvorvidt OED vil benytte statlig plan etter energiloven til å tvinge gjennom en vindkraftutbygging som ikke er ønsket lokalt. Forskningsprofessor Ole Kristian Fauchald ved Fritjof Nansen Institutt kom i sommer med en juridisk utredning; «Adgangen til og prosedyrer for å fatte statlig planvedtak i vindkraftsaker». Utredningen konkluderer med at statlig arealplan for vindkraftutbygging bare kan benyttes dersom ett av to alternative vilkår er oppfylt:

1) dersom den konkrete utbyggingen er nødvendig for gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggingstiltak, eller

2) når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det. En vindkraftutbygging som ikke er viktig som element i statlig eller regional energiforsyning vil som utgangspunkt ikke oppfylle det første vilkåret. Et utbyggingstiltak som heller ikke er viktig for lokal energiforsyning eller for ivaretagelse av andre lokale samfunns-hensyn

vil ikke oppfylle det andre vilkåret. I slike tilfeller kan ikke statlig arealplan benyttes for å tvinge igjennom en vindkraftutbygging som ellers vil stride mot kommunens arealplaner.

3. Hvem skal rydde opp når anlegget avsluttes, og hvem stiller garanti?

Noen vindkraftkonsesjoner er gitt uten krav om oppryddingsgarantier, men de fleste har et krav om at økonomiske garantier skal stilles innen det 12. driftsåret. I Sverige stilles slike krav fra dag 1. Hva som ligger i å rydde opp er i dag uklart, og det naturlig å spørre hva det

vil si å rydde opp i et i stykker-sprengt landskap. Å fjerne en turbin er beregnet til om lag 1 million kroner (ref. NVE), men mange vil sikkert bli langt mer kostbare og dette er spesialavfall som i svært liten grad lar seg gjenvinne og må håndteres der etter. Men hvem sitter med regningen om anlegget går konkurs eller avvikles før 12. driftsår eller utbygger nekter å påta seg oppryddingsansvaret?